

Un studiu realizat de

FACIAS

**FUNDAȚIA PENTRU APĂRAREA CETĂȚENILOR
ÎMPOTRIVA ABUZURILOR STATULUI**

2023

DREPTURILE CETĂȚENIOR ÎN ROMÂNIA

<https://www.facias.ro/>

office@facias.ro

CUPRINS

PREZENTARE FACIAS

- 3 1. *Introducere*
- 7 2. *Metodologie*
- 10 3. *Drepturile cetățenești în România*
- 12 4. *Lipsa de transparență. Nerespectarea drepturilor cetățeanului. Abuz*
- 17 5. *Categoriile de drepturi cetățenești și încălcări ale drepturilor cetățenești*
- 24 5.1. *Instituții care se ocupă cu apărarea drepturilor cetățenești și surse de informare asupra drepturilor cetățenești*
- 26 5.2. *Procedura în caz de abuz*
- 27 6. *Recomandări*
- 29 7. *Concluzii*

Prezentare FACIAS

Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS) este o organizație non-guvernamentală (ONG) dedicată protejării drepturilor și libertăților cetățenilor împotriva abuzurilor comise de către stat sau de instituțiile sale. Scopul principal al fundației este de a promova respectarea principiilor democratice, statul de drept și drepturile omului.

FACIAS se angajează să ofere sprijin juridic, asistență și consiliere cetățenilor care se confruntă cu încălcări ale drepturilor lor fundamentale, precum libertatea de exprimare, dreptul la un proces echitabil, drepturile omului sau abuzurile de putere comise de funcționari publici. Echipa fundației poate interveni în cazuri de abuzuri, ajutându-i pe cetățeni să înțeleagă și să-și apere drepturile în fața autorităților competente sau instanței de judecată.

Pe lângă activitățile juridice, FACIAS se implică și în promovarea educației civice, informarea cetățenilor cu privire la drepturile lor constituționale și organizarea de campanii de conștientizare a abuzurilor statului. De asemenea, fundația poate colabora cu alte ONG-uri și organizații internaționale pentru a consolida eforturile de apărare a drepturilor omului și a principiilor democratice.

FACIAS își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația națională și internațională, având ca obiectiv principal protejarea și promovarea drepturilor omului. Prin acțiunile sale, fundația urmărește să contribuie la consolidarea unei societăți democratice, transparente și responsabile, în care cetățenii sunt protejați împotriva abuzurilor de putere și pot beneficia de drepturile lor fundamentale.

1. INTRODUCERE

Situația drepturilor cetățenești în România reprezintă un aspect deosebit de important într-un stat democratic, unde respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor este crucială pentru funcționarea și dezvoltarea unei societăți echitabile și responsabile. Drepturile cetățenilor, recunoscute la nivel național și internațional, formează temelia principiilor democratice și a statului de drept în România.

România este o țară membră a Uniunii Europene și un stat democratic, angajat în respectarea drepturilor omului și a principiilor statului de drept. Încă de la Constituția României din 1991, România recunoaște o serie de

Astfel, se observă necesitatea de a dezvolta mecanisme care să garanteze protecția împotriva abuzurilor și încălcărilor drepturilor fundamentale, cu atât mai mult în contextul generat de criza COVID-19.¹

Pandemia de COVID-19 a avut un impact profund asupra exercitării drepturilor cetățenilor în România, așa cum s-a întâmplat și în multe alte țări din întreaga lume. Pentru a limita răspândirea virusului, autoritățile române au adoptat o serie de măsuri restrictive, care au avut consecințe semnificative asupra drepturilor și libertăților individuale. Una dintre cele mai evidente restricții a fost impunerea unui lockdown și instituirea unor restricții de circulație. Dreptul la libertatea de mișcare a fost restricționat, cu impunerea unor reguli de carantină și izolare obligatorie, restricționarea deplasărilor între localități și interzicerea evenimentelor publice. Aceste măsuri, deși necesare pentru a proteja sănătatea publică, au limitat libertatea indivizilor de a se deplasa liber și de a-și exercita anumite activități sociale și economice. De asemenea, s-a pus o mare presiune asupra dreptului la viață privată și protecția datelor personale. Pentru a gestiona pandemia și pentru a urmări și

identifica persoanele infectate sau contactele acestora, autoritățile au colectat și prelucrat o cantitate mare de informații personale, cum ar fi datele de sănătate și de contact. În același timp, au fost implementate măsuri de supraveghere și monitorizare a respectării măsurilor de izolare și carantină, ceea ce a ridicat întrebări cu privire la respectarea vieții private și a confidențialității datelor personale.

În aceste condiții apare o întrebare fundamentală: **în ce măsură sunt guvernele pregătite să alinieze legislația referitoare la drepturile cetățenești astfel încât să răspundă nevoilor actuale?** Răspunsul la această întrebare este unul complex care atrage de la sine necesitatea implicării tuturor actorilor implicați în procesul decizional. Acest raport își propune să contribuie la efortul descris mai sus și să ofere o perspectivă amplă asupra situației actuale a drepturilor cetățenești, identificând încălcările și abuzurile, evidențiind deficiențele și propunând măsuri concrete pentru îmbunătățirea protecției și promovării acestor drepturi.

[1] În viitor este necesar a se analiza și modul în care un potențial război, similar celui de la granița României, ar putea afecta drepturile cetățenilor.

Prin analizarea situației drepturilor cetățenești în România în cadrul prezentului raport, FACIAS urmărește consolidarea unei societăți democratice, transparente și responsabile, în care cetățenii să fie protejați împotriva abuzurilor de putere și să poată beneficia de drepturile lor fundamentale adaptate contextului curent. Astfel, raportul își propune să ofere o analiză a situației actuale a drepturilor fundamentale ale cetățenilor în contextul românesc. Raportul examinează evoluția respectării drepturilor fundamentale, identifică posibilele abuzuri și propune măsuri pentru a îmbunătăți protecția și promovarea acestora.

Raportul va aborda diverse aspecte ale tematicii drepturilor cetățenești în România, oferind o perspectivă amplă asupra situației actuale. Secțiunile sunt organizate în funcție de categoriile de drepturi cetățenești identificate și vor explora instituțiile responsabile de gestionarea respectării acestor drepturi, precum și tipurile de abuzuri și modalități de nerespectare a acestor drepturi. Raportul își propune să ofere o perspectivă și asupra respectării drepturilor fundamentale în contextul pandemiei de COVID-19. Specific, raportul va investiga

măsurile adoptate de autorități în timpul pandemiei și impactul acestora asupra drepturilor cetățenilor, precum libertatea de mișcare, dreptul la viață privată și impactul asupra economiei și locurilor de muncă.

În continuare, raportul este structurat astfel. Secțiunea 2 prezintă metodologia abordată în realizarea prezentului raport, în timp ce Secțiunea 3 realizează o descriere aplicată contextului României a drepturilor cetățenești.

Secțiunea 4 se bazează pe descrierea juridică a încălcării drepturilor cetățenești. Această secțiune va identifica și evidenția diverse tipuri de abuzuri și nerespectări ale drepturilor cetățenilor în România. Vor fi analizate exemple specifice de încălcări ale drepturilor, cum ar fi restricții excesive ale libertății de exprimare, discriminare, abuzuri ale forțelor de ordine, corupție și alte practici injuste. De asemenea, această secțiune propune metodologic scala nivelului de încălcare a drepturilor cetățenești.

Secțiunea 5: sunt prezentate diferitele categorii de drepturi cetățenești, precum drepturile civile și politice, drepturile economice și sociale, drepturile culturale și educaționale, precum și drepturile minorităților. Fiecare categorie va fi definită și vor fi oferite exemple specifice de drepturi incluse în fiecare categorie. De asemenea, această secțiune prezintă va identifica și analiza instituțiile cu responsabilități în gestionarea respectării drepturilor cetățenești în România. Vor fi examinate rolul și funcțiile organismelor guvernamentale, organismelor de reglementare, instanțelor de judecată, ombudsmanului și alte organizații relevante. Se va analiza eficacitatea și independența acestor instituții în protejarea drepturilor cetățenilor.

În final, secțiunile 6 și 7 își propun să ofere o serie de măsuri concrete pentru a îmbunătăți protecția și promovarea drepturilor cetățenilor în România. Vor fi oferite recomandări pentru guvern, instituții responsabile, societate civilă și alte părți interesate pentru a remedia deficiențele identificate și a asigura respectarea drepturilor cetățenești într-un mod mai eficient și echitabil. Toate secțiunile vor susținute de dovezi și date relevante, cum ar fi studii de caz, statistici și rapoarte naționale și internaționale.

Scopul general al raportului este de a furniza o evaluare cuprinzătoare a situației drepturilor cetățenilor în România și de a propune măsuri concrete pentru a consolida protecția și promovarea acestor drepturi adaptate contextului actual. Mai mult, raportul va realiza o codificare tematică în domeniul drepturilor cetățenești prin identificarea categoriilor de drepturi cetățenești, instituțiile cu responsabilități în gestionarea respectării acestor drepturi, precum și tipuri de abuzuri și modalități de nerespectare a drepturilor. Codificarea tematică poate constitui punctul de plecare pentru dezvoltarea unei platforme de raportare a abuzurilor care să fie disponibilă cetățenilor.

2. METODOLOGIE

Această secțiune descrie abordarea și metodele utilizate pentru realizarea analizei documentare și a codificării tematice a drepturilor cetățenești. Metodologia adoptată a avut ca scop obținerea unei înțelegeri complete și obiective a situației drepturilor cetățenești, identificarea abuzurilor și propunerea de măsuri pentru îmbunătățirea protecției și promovării acestor drepturi.

În atingerea obiectivului prezentului raport și pentru realizarea codificării tematice a fost realizată o analiză de conținut nu numai a legislației în vigoare care definește categoriile de drepturi cetățenești, dar și a rapoartelor realizate de diverse organizații implicate în asigurarea și monitorizarea respectării drepturilor cetățenești.

Astfel, au fost analizate o serie de rapoarte precum:

- rapoartele naționale privind drepturile omului elaborate de organizații guvernamentale, precum Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), Avocatul Poporului sau Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), prin care se examinează situația actuală a drepturilor cetățenilor în țară.

- rapoarte internaționale privind drepturile omului elaborate de organizații internaționale precum Organizația Națiunilor Unite (ONU), Consiliul Europei, Amnesty International, Human Rights Watch sau Freedom House, care analizează situația drepturilor cetățenești în diverse țări.
- rapoarte guvernamentale elaborate de instituțiile guvernamentale relevante, cum ar fi Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne sau Ministerul Muncii și Justiției Sociale, care pot furniza informații despre politici, legislație și acțiuni întreprinse în domeniul drepturilor cetățenilor.
- legislație relevantă: analiza documentelor legale, cum ar fi Constituția României, legi specifice privind drepturile omului, drepturile civile și politice, precum și alte reglementări aplicabile în România.

- literatura de specialitate din domeniu: analiza lucrărilor științifice, studii de caz sau cercetări academice efectuate de instituții de învățământ superior, organizații de cercetare sau experți în domeniul drepturilor omului și al științelor sociale.

Ulterior identificării documentelor relevante pentru atingerea obiectivului general al prezentului raport, a urmat a doua etapă: de evaluare și sintetizare a datelor. Această etapă a implicat analiza atentă a documentelor pentru a identifica informațiile relevante referitoare la drepturile cetățenilor.

S-au folosit cu precădere tehnici de analiză calitativă pentru a extrage și organiza informațiile într-un mod coerent și sistematic. Astfel, s-a realizat o analiză de conținut prin intermediul căreia au fost identificate tipare și tendințe comune ale documentelor analizate.

În acest fel au putut fi identificate ce tipuri de abuzuri se întâmplă în mod frecvent, s-au evidențiat tendințele pozitive și negative în evoluția respectării drepturilor cetățenilor, precum și deficiențele în politicile, legislația sau practicile instituțiilor responsabile. A treia etapă a constat în codificarea tematică a elementelor identificate. Aceasta a

implicat clasificarea și gruparea informațiilor în categorii tematice relevante.

De exemplu, drepturile cetățenești s-au grupa în drepturi civile, drepturi politice, drepturi economice și sociale, drepturi culturale și educaționale, drepturi ale minorităților etc. Aceste categorii pot fi utilizate pentru a structura ulterior raportul și pentru a evidenția abuzurile și nerespectarea drepturilor în diferite domenii.

Ultima etapă constă în analiza și interpretarea rezultatelor. Aceasta etapă a implicat examinarea informațiilor codificate și identificarea concluziilor sau observațiilor relevante legate de respectarea drepturilor cetățenilor în România. În baza acestor interpretări prezentul raport oferă o serie de recomandări actorilor implicați în domeniul drepturilor cetățenești.

Adițional, analiza de conținut aplicată conform indicațiilor de mai sus reprezintă baza dezvoltării unei scale a nivelului de încălcare a drepturilor cetățenești. Scala propusă în prezentul raport este detaliată metodologic în Secțiunea 4.

Aceasta poate servi ca punct de referință pentru dezvoltarea unei platforme integrate de raportare a abuzurilor. Dezvoltarea unei platforme integrate de raportare a abuzurilor reprezintă un instrument valoros în promovarea și protejarea drepturilor cetățenilor. Această platformă ar permite cetățenilor să raporteze abuzurile și încălcările drepturilor lor într-un mod eficient și accesibil.

3. DREPTURILE CETĂȚENEȘTI ÎN ROMÂNIA

Drepturile cetățenești reprezintă un aspect fundamental al societății democratice și se referă la ansamblul de drepturi și libertăți de care se bucură cetățenii unei țări. În cazul României, respectarea drepturilor cetățenești a fost un proces în curs de dezvoltare, cu progrese semnificative realizate de la aderarea țării la Uniunea Europeană în 2007.

Drepturile cetățenești în România sunt garantate de Constituția țării și de angajamentele internaționale asumate de România, inclusiv Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Aceste documente legale oferă protecție și promovare a drepturilor fundamentale, precum libertatea de exprimare, libertatea de asociere și de întrunire, dreptul la viață privată, dreptul la un proces echitabil și multe altele. În ultimii ani, România a făcut eforturi semnificative pentru a consolida statul de drept și pentru a îmbunătăți respectarea drepturilor cetățenilor. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește reforma sistemului judiciar, consolidarea independenței instanțelor de judecată și lupta împotriva corupției.

Aceste acțiuni au avut un impact pozitiv asupra exercitării drepturilor cetățenilor și asupra încrederii în justiție.

Totuși, există încă provocări și aspecte care necesită atenție și îmbunătățiri în ceea ce privește drepturile cetățenești în România. Una dintre preocupările majore este corupția, care poate afecta în mod direct drepturile cetățenilor și poate submina încrederea în instituțiile publice.

Combaterea corupției rămâne o prioritate importantă pentru autorități și pentru societatea civilă. Numărul de cazuri de corupție investigate și soluționate poate reflecta eforturile autorităților în combaterea acestui fenomen.

În anul 2021, conform datelor Direcției Naționale Anticorupție din România, au fost înregistrate 2.518 de cauze penale în domeniul corupției, iar 1.835 de persoane au fost trimise în judecată. De asemenea, drepturile economice și sociale ale cetățenilor necesită o atenție specială.

Asigurarea accesului la servicii de sănătate de calitate, educație, locuințe și locuri de muncă sunt aspecte esențiale pentru garantarea unui trai decent și pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. În acest sens, eforturile de combatere a sărăciei, de reducere a inegalităților și de promovare a incluziunii sociale sunt de o importanță crucială.

Numărul de cazuri de încălcări ale drepturilor omului raportate și soluționate poate indica nivelul de protecție și aplicare a acestor drepturi. Conform raportului anual al Institutului pentru Drepturile Omului al României pe anul 2020, s-au înregistrat 2.720 de plângeri privind încălcări ale drepturilor omului, iar 71% dintre acestea au fost soluționate în favoarea reclamantilor.

În ceea ce privește indicatorii socio-economici, la finele anului 2021, rata șomajului în România era de aproximativ 4,9%, iar rata sărăciei în 2020 era de 23,5%.

În concluzie, respectarea drepturilor cetățenești în România este un proces în continuă dezvoltare, cu progrese semnificative realizate în ultimii ani. Aderarea la Uniunea Europeană și angajamentele asumate în cadrul organismelor internaționale au adus cu sine un cadru legal și instituțional puternic

pentru protecția drepturilor cetățenilor.

Este crucial pentru buna integrare în organismele internaționale, ca România să continue eforturile de consolidare a respectării drepturilor cetățenești.

Cu toate acestea, conform informațiilor detaliate în secțiunile următoare, există încă provocări și aspecte care necesită atenție și eforturi continue pentru a asigura o respectare deplină a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români.

4. LIPSA DE TRANSPARENȚĂ. NERESPECTAREA DREPTURILOR CETĂȚEANULUI. ABUZ.

În ciuda progreselor realizate în privința drepturilor cetățenești în România, există încă provocări semnificative în ceea ce privește transparența, respectarea acestor drepturi și prevenirea abuzurilor. Aceste aspecte nu doar afectează încrederea cetățenilor în instituțiile și autoritățile responsabile cu protecția drepturilor lor, dar și subminează fundamentul democrației și al statului de drept.

Lipsa de transparență în procesele decizionale și administrarea publică poate crea un climat favorabil corupției și abuzurilor. Cetățenii au dreptul să fie informați cu privire la activitățile și deciziile care le afectează viața și drepturile. Accesul la informații adecvate și corecte este esențial pentru a avea o societate democratică și responsabilă. Cu toate acestea, există încă obstacole în calea transparenței, cum ar fi documentele clasificate și inaccesibile publicului, proceduri complexe de obținere a informațiilor și o cultură a secretului în unele instituții.

Încălcarea drepturilor cetățenești cuprinde forme diverse și poate fi împărțită în categorii diferite în funcție de natura drepturilor încălcate:

Tabel 1. Categoriile ale tipurilor de încălcări

CATEGORIE	DESCRIERE
Nerespectarea drepturilor civile și politice	încălcări ale drepturilor legate de libertate, egalitate și participarea în procese politice, precum arestări arbitrare, tortură, cenzură, îngrădirea libertății de exprimare, discriminarea bazată pe rasă, gen și restricții asupra libertății de a vota sau a crea adunări pașnice;
Nerespectarea drepturilor economice și sociale	interzicerea nevoilor și serviciilor sociale de bază necesare pentru un nivel de trai decent, incluzând accesul la educație, sănătate, locuire, alimente și condiții de muncă decente;
Nerespectarea drepturilor umanitare și ale refugiaților	în perioade de război sau conflicte armate, încălcarea drepturilor internaționale prin atacuri asupra civililor, exploatarea copiilor, violență sexuală, refuzarea ajutorului;

CATEGORIE	DESCRIERE
Nerespectarea drepturilor femeilor	conține încălcări ale drepturilor femeilor și cuprinde discriminarea în baza genului, violență împotriva femeilor, hărțuirea sexuală, violența domestică, inegalitatea salarială, limitarea accesului femeilor și fetelor la educație, sănătate și restricțiile în ceea ce privește drepturile legate de reproducere;
Nerespectarea drepturilor copiilor	cuprinde drepturile copiilor incluzând dreptul la protecție, educație, sănătate și libertate în fața abuzurilor, exploatării și discriminării;
Nerespectarea drepturilor LGBTQ+	include discriminarea bazată pe orientarea sexuală sau identitatea de gen, criminalizarea relațiilor/căsătoriilor între persoane de același sex, precum și violența și hărțuirea;
Nerespectarea dreptului la libertate religioasă	cuprinde discriminarea, persecuția sau restricționarea libertății unui grup sau a unor indivizii de a-și practica religia;
Nerespectarea drepturilor la viață privată și a drepturilor digitale	această categorie include invadarea spațiului privat, restricționarea circulației libere pe internet, monitorizare și cenzura online.

Sursa datelor 1: Categoriile formulate în urma realizării analizei de conținut

Categoriile formulate mai sus ajută la o mai bună înțelegere a tipurilor de drepturi și încălcări ale acestora, însă delimitarea nu este una întotdeauna clară, un anumit tip de nerespectare a drepturilor cetățenești putând avea mai multe încadrări. De aceea este necesară implementarea unei scale de măsurare pe baza unui index, în funcție de natura încălcării și gravitatea faptei. Astfel, propunem o scală a nivelului de încălcare a drepturilor cetățenești care să pornească de la următoarele nivele:

1. Lipsa de transparență;
2. Nerespectarea drepturilor cetățenești;
3. Abuzuri.

Aceste trei niveluri propuse nu pot fi într-un totu distincte, existând situații în care sunt interconectate. Pentru o mai bună înțelegere a categoriilor este necesară o aprofundare și delimitare juridică a conceptelor. În sens larg, lipsa de transparență se referă la situații în care există o lipsă a dezvăluirii de informații în ceea ce privește diverse acțiuni, decizii sau procese ale indivizilor, grupurilor, organizațiilor sau chiar a instituțiilor statului.

Aceasta implică lipsa informațiilor sau restricționarea accesului la informații publice.

Cu toate că reprezintă un pericol și are un impact semnificativ asupra proceselor dintr-un stat democratic, nu constituie în mod direct o încălcare a drepturilor omului.

Nerespectarea drepturilor cetățenești face referire la acțiuni, politici sau practici care încalcă în mod direct drepturile și libertățile fundamentale ale individului, așa cum sunt consemnate în Constituție. Acest nivel cuprinde o multitudine de categorii de drepturi, de la dreptul la viață, libertatea de exprimare, drepturile copiilor etc. Aceste încălcări cuprind acțiuni care lezează viața sau demnitatea individuală, interzic drepturile de bază sau un nivel de trai decent.

În cele din urmă, abuzurile se referă la maltratarea unei persoane, sau a unui grup și implică de obicei un dezechilibru de putere ce poate cauza daune severe victimelor. Acțiunile încadrate în acest nivel depășesc normele sociale și legale desconsiderând drepturile cetățenești. Abuzurile pot apărea în mai multe contexte precum relații interpersonale, instituții sau structuri sociale. Câteva exemple ale tipurilor de abuz: fizic, emoțional sau psihologic, sexual, financiar, instituțional etc.

În contextul prezentat mai sus, raportul propune o metodologie preliminară de măsurare a scalei nivelului de încălcare a drepturilor cetățenești. Se poate acorda un scor de la 1 la 10 în funcție de gravitatea situației, încadrările pe cele trei niveluri realizându-se astfel:

1. Lipsa de transparență: 0 - 2.5
2. Nerespectarea drepturilor cetățenești: 2.5 - 5.5
3. Abuzuri: 5.5 - 10.

Raportarea unei situații ce se poate fi încadrată în schema propusă anterior este un pas important în obținerea echității, în tragerea la răspundere a responsabililor și în protejarea celor ale căror drepturi au fost încălcate. Acest proces poate depinde de contextul specific și legislația în vigoare. Prezenta scală poate constitui punctul de plecare în dezvoltarea unei platforme integrate de raportare a abuzurilor. În baza codificărilor realizate în secțiunile anterioare și cu ajutorul scalei propuse mai sus, platforma poate colecta o serie de informații referitoare la abuzul raport și poate sprijini cetățenii în mod personalizat.

Platforma propusă poate fi dezvoltată pe mai multe module care să

genereze în final un raport detaliat al unui abuz raportat care să folosească atât instituției colectarea (e.g. FACIAS), cât și cetățeanului (e.g. a identifica pașii care trebuie parcurși pentru soluționare). Astfel, platforma poate conține module precum:

1. Modulul **Documentare**: colectarea a cât mai multe informații despre acțiunea ce a încălcat un anumit drept (sau mai multe) și ar trebui să cuprindă data, locația, indivizii implicați și orice document ce poate fi folosit ca probă.

2. Modulul **Identificarea autorităților competente**: în funcție de tipul și natura încălcării drepturilor există mai multe instituții platforma poate indica cetățeanului instituția care se ocupă de astfel de cazuri.²

3. Modulul **Contactarea autorității competente**: acest modul depinde de fiecare instituție în parte, dar se pot face sesizări, în cele mai multe cazuri, atât prin telefon, adresă de email sau chiar fizic, la sediile existente.

4. Modulul **Soluție personalizată**: Căutarea unei fundații sau organizații care oferă ajutor în apărarea drepturilor fundamentale. Aceste fundații pot acționa ca un

mediator oferind consultații în ceea ce privește legislația și procesul de raportare a încălcării drepturilor (precum FACIAS).

5. Modulul **Atragerea organizațiilor internaționale**: în ultimă instanță, în cazul în care autoritățile competente locale nu reușesc să soluționeze cazul din diverse motive, există posibilitatea de a apela la organizații internaționale ce pot prelua cazul și interveni în rezolvarea acestuia.

Modulele prezentate mai sus pot fi completate și de alte module de back office precum un modul de generare de rapoarte și analize statistice, care să ofere informații agregate despre tipurile de abuzuri raportate, locurile în care acestea au loc și evoluția lor în timp, pentru a identifica tendințe și a ajuta la luarea deciziilor și îmbunătățirea politicii publice în domeniu. Platforma propusă mai sus poate avea un impact real în domeniul drepturilor cetățenești.

Prin intermediul acestei platforme integrate, cetățenii ar putea raporta abuzurile suferite într-un mod simplu și eficient, iar autoritățile responsabile ar putea primi informații mai detaliate și mai cuprinzătoare pentru a investiga și soluționa astfel de cazuri. De asemenea, cetățenii ar beneficia de sprijin și asistență personalizată în procesul de raportare și de protecție a

² Se poate replica platforma pusă la dispoziție de UE (<https://e-justice.europa.eu/fundamentalWizard.do?plang=ro&idTaxonomy=459>) care oferă informațiile necesare pentru a identifica organizația potrivită care să ajute la soluționarea problemei.

drepturilor lor. În final, o astfel de platformă ar contribui la promovarea transparenței, responsabilității și justiției, asigurând că abuzurile sunt aduse la cunoștința autorităților și că responsabilii sunt trași la răspundere, iar drepturile celor afectați sunt protejate.

1

2

5. CATEGORII DE DREPTURI CETĂȚENEȘTI ȘI ÎNCĂLCĂRI ALE DREPTURILOR CETĂȚENEȘTI

Drepturile cetățenești sunt un ansamblu de drepturi și libertăți fundamentale garantate cetățenilor unei țări sau ai unei comunități. Aceste drepturi sunt esențiale pentru asigurarea demnității umane, a egalității și a justiției sociale. Ele reprezintă norme și principii care protejează individul în fața abuzurilor și asigură participarea sa activă în societate. Categoriile de drepturi cetățenești includ o gamă largă de aspecte, care acoperă diverse domenii ale vieții și ale relațiilor sociale.

Cu toate acestea, în ciuda eforturilor de a proteja și de a promova drepturile cetățenești, încălcările acestora pot avea loc în diferite forme și contexte. Încălcările drepturilor cetățenești pot fi comise de către autorități publice, instituții private sau indivizi și pot varia de la discriminare și hărțuire până la detenție arbitrară, tortură sau restricții asupra libertății de exprimare. Aceste încălcări pot afecta în mod direct viața și bunăstarea cetățenilor, punând în pericol drepturile lor fundamentale și slăbind statul de drept și democrația. De aceea, este esențială promovarea respectului pentru drepturile cetățenești,

identificarea și denunțarea încălcărilor și luarea măsurilor corespunzătoare pentru a le corecta și a-i aduce pe cei responsabili în fața justiției.

Cetățenilor le sunt acordate drepturile, libertățile și obligații stabilite prin Constituție și prin alte legi. În fața legii, și a autorităților publice, toți cetățenii sunt egali, fără avantaje sau discriminări. Mai departe vor fi prezentate drepturile, libertățile și obligațiile cetățenilor români.

Tabel 2. Tipuri de drepturi cetățenești

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Acces liber la justiție	Orice cetățean poate beneficia de acces liber la justiție, pentru a-și apăra drepturile, libertățile și interesele sale legitime, neexistând legi care să îngreudească acest drept și având un proces echitabil și soluționarea cauzelor să fie realizate într-o perioadă de timp rezonabilă.
Dreptul la viață și integritate fizică și psihică	Sunt garantate dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică ale cetățenilor, nici o persoană nu poate fi supusă torturii și nici unei pedepse sau comportament inuman sau degradant. Este interzisă pedeapsa cu moartea.

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Libertatea individuală	<p>Atât libertatea individuală, cât și siguranța persoanei nu ar trebui încălcate. Cetățenii pot fi percheziționați, reținuți sau arestați doar în situațiile și conform procedurilor presupuse de lege, însă reținerea persoanei nu poate trece peste 24 de ore. Persoana reținută sau arestată trebuie informată de îndată cu privire la motivele pentru care este supusă reținerii sau arestării, iar învinuirea i se va fi comunicat într-un termen scurt de timp, doar în prezența unui avocat ales sau numit din oficiu, în limba pe care persoana o înțelege. Persoanele aflate în arest preventive au dreptul de a cere punerea sa în libertate temporară, sub control judiciar sau prin cauțiune.</p>
Dreptul la apărare	<p>Drept la apărare este garantat, părțile implicate într-un procesul având drept ca pe tot parcursul procesului să fie asistate de un avocat ales sau numit din oficiu.</p>
Dreptul la circulație	<p>Dreptul la liberă circulație în interiorul țării și în afara acesteia este garantat, condițiile de exercitare a acestuia fiind stabilite de către lege. Fiecare cetățean beneficiază de dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința oriunde pe teritoriul țării, de a pleca în străinătate și de a se întoarce în țară.</p>
Viața intimă, familială și privată	<p>Persoana fizică are dreptul de a dispune de ea însăși, dacă acest fapt nu încalcă drepturile și libertățile altor indivizi, ordinea publică sau bunele moravuri. Viața intimă, familială și privată sunt respectate și ocrotite de către autoritățile publice.</p>
Inviolabilitatea domiciliului	<p>Nici o persoană nu poate intra în locuința altei persoane fără voia acesteia, cu excepția situațiilor în care există un mandat de arestare sau o hotărâre judecătorească, este nevoie a fi înlăturate primejdiile privind viața, integritatea sau bunurile unei persoane, pentru apărarea securității naționale sau ordinii publice și pentru prevenirea răspândirii unei epidemii. În plus, perchezițiile nu pot fi efectuate pe timpul nopții decât în cazul infracțiunilor flagrante.</p>

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Secretul corespondenței	Este inviolabil secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor expedieri poștale, al convorbirilor telefonice și a altor modalități de comunicare.
Libertatea conștiinței	<p>Fiecare individ are libertatea gândirii și a opiniilor, cât și libertatea credințelor religioase, neputând fi constrâns să asimileze opinii sau să adere la o credință contrară convingerilor sale. Este garantată libertatea conștiinței, ea manifestându-se prin toleranță și respect reciproc.</p> <p>Libertatea și organizarea potrivit statutelor proprii sunt asigurate cultelor religioase, în condițiile legii. Acestea sunt autonome față de stat și totodată sprijine de stat. Părinții sau tutorii au dreptul de a oferi copiilor minori a cărora răspundere le revine educație, în conformitate cu propriile convingeri.</p>
Libertatea de exprimare	Tuturor cetățenilor de revine libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor, credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin scris, comunicare orală, imagini sau orice alte mijloace de comunicare în public, aceasta fiind inviolabilă. De altfel, libertatea de exprimare nu poate aduce prejudicii demnității, onoarei, vieții private a persoanei și nici dreptul la propria imagine. Nu este permisă prin lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, instigarea la discriminare, la separatism teritorial, violență publică sau a manifestărilor obscene, contrare bunelor moravuri.
Dreptul la informație	Nu poate fi îngrădit dreptul cetățenilor de a avea acces la informațiile de interes public, însă fără a fi prejudiciate măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.
Dreptul la învățătură	<p>Învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și cel profesional, prin învățământul superior și prin alte forme și educație și perfecționare asigură dreptul la învățătură.</p> <p>Persoanele care aparțin unor minorități naționale au dreptul garantat de a putea învăța limba lor maternă și a fi instruite în această limbă, modalitățile de exercitare a acestor drepturi sunt stabilite prin lege.</p>

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Accesul la cultură	Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii. Persoana are libertatea de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universal, fără a-l putea fi îngrădită această libertate.
Dreptul la ocrotirea sănătății	Acest drept este garantat, statul fiind obligat să acționeze pentru asigurarea igienei și sănătății publice.
Dreptul la mediu sănătos	Este recunoscut de către stat dreptul tuturor indivizilor de a avea un mediu înconjurător sănătos și echilibrat, cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept fiind asigurat de către stat. În plus, atât persoanele fizice, cât și cele juridice au obligația de a proteja și îmbunătăți mediul înconjurător.
Dreptul la vot	Cetățenii care au vârsta de 18 ani împliniți până în ziua alegerilor au drept de vot. Acest drept nu se aplică în cazul persoanelor cu probleme psihice (debili sau alienați mintali), celor puși sub interdicție și nici persoanelor condamnate, care prin hotărâre judecătorească definitivă au pierdut drepturile electorale.
Dreptul de a fi ales	Cetățenii români care au domiciliul în țară, bărbați sau femei, dar care nu ocupă funcții de judecători ai Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin legea organică. Persoanele care candidează trebuie să fi împlinit până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta minimă de 23 de ani, pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice, pentru a fi aleși în Senat este necesară vârsta minimă de 33 de ani și pentru a fi aleși în funcția de președinte al României, vârsta minimă este 35 de ani.
Dreptul de a fi ales în Parlamentul European	Dată fiind aderarea României la Uniunea Europeană, cetățenii români au drept de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Libertatea întrunirilor	Pot fi organizate și desfășurate în mod liber, pașnic și fără nici un fel de arme mitinguri, demonstrații, procesiuni și orice alte întruniri.
Dreptul de asociere	Asocierea în partide politice, sindicate, patronate și alte forme de asociere este liberă pentru cetățeni. Anumite categorii de indivizi nu pot face parte din partide politice, anume judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.
Munca și protecția socială a muncii	<p>Nu poate fi îngădit drept la muncă. Oamenii au libertatea în alegerea profesiei, a meseriei și în ocuparea unui loc de muncă. Sunt garantate dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective. În momentul în care femeile și bărbații prestează același tip de muncă, salariul va fi egal.</p> <p>Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială, acestea referindu-se la securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și tinerilor, stabilirea unui salariu minim brut la nivelul țării, timp de odihnă săptămânal, concediu de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formare profesională și alte situații specifice, stabilite prin lege.</p>
Interzicerea muncii forțate	Este interzisă munca forțată. Activitățile pentru îndeplinirea obligațiilor militare sau a celor care o substituie, munca prestată în condiții normale de persoanele condamnate, pe timpul detenției sau eliberării condiționate, munca impusă în situațiile apărute ca urmare a unor calamități sau alt pericol și cele care sunt incluse în obligațiile civile normale stabilite de lege nu constituie muncă forțată.
Dreptul la grevă	În vederea apărării intereselor profesionale, economice și sociale, condițiile și limitele exercitării acestui drept, cât și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate sunt stabilite prin lege.

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Dreptul la proprietate privată	<p>Dreptul la proprietate și creanțele asupra statului sunt garantate, conținutul și limitele acestor drepturi fiind stabilite prin lege. Indiferent de titular, legea garantează și ocrotește în mod egal proprietatea privată.</p> <p>Avea dobândită în mod ilicit de către cineva nu poate fi confiscată, caracterul ilicit al dobândirii prezumându-se. În ceea ce privește dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizii, acest fapt este fezabil doar în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale în care România este implicată, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute de legea organică și prin moștenire legală.</p>
Libertatea economică	Sunt garantate accesul liber al persoanei la activitatea economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii.
Dreptul la moștenire	Este garantat dreptul la moștenire
Nivelul de trai	<p>În vederea dezvoltării economice, de protecție socială și de a asigura cetățenilor un nivel de trai decent, statul este obligat să ia măsuri.</p> <p>Cetățenii au dreptul la pensie, concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare publice, la ajutor de șomaj, cât și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, conform legii, În plus, cetățenii au dreptul la măsuri de asistență socială, potrivit legii.</p>
Protecția copiilor și a tinerilor	Copiii și tinerii beneficiază de regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor ce le revin. Copiilor li se acordă alocații de către stat, iar celor care au în grijă copil bolnav sau cu handicap primesc ajutoare din partea statului. Autorităților publice le revine obligația de a contribui la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.
Dreptul de petiționare	Cetățenii au dreptul de a se adresa autorităților publice prin petiții formulate doar în numele semnatarilor. Exercițarea dreptului de petiționare este gratuit, nu se impun taxe. În același timp, autoritățile publice au obligația de a răspunde petițiilor în termenele și în condițiile stabilite prin lege.

TIP DE DREPT	DESCRIERE
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	În situațiile în care o persoană este vătămată într-un drept care îi revine sau într-un interes legitim de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termen legal al unei cereri, aceasta este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului care îi revine sau în interesul legitim, anularea actului și repararea pagubei.

Sursa datelor 2: Tipuri de drepturi

Pe lângă drepturile și obligațiile prevăzute de legile interne ale statului, cetățenii români beneficiază de drepturile și trebuie să respecte Uniunii Europene, întrucât cetățenilor ai căror țară face parte din Uniunea Europeană li se adaugă la cetățenia națională cea de cetățean al Uniunii.

Astfel, la cele menționate mai sus se adaugă faptul că cetățenii Uniunii au atât dreptul la liberă circulație, cât și pe cel de a locui pe teritoriul statelor membre, de a adresa petiții Parlamentului European (drept acordat nu doar cetățenilor UE, ci oricărei persoane care locuiește în UE), de a se adresa Ombudsmanului European (oricine locuiește în UE se poate adresa acestuia pentru a investiga cazurile de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor, organismelor, oficiilor sau agențiilor) și instituțiilor și organelor consultative ale Uniunii Europene, în oricare dintre limbile tratatelor și de a primi răspuns în

aceeași limbă. Dacă un cetățean al Uniunii își are domiciliul într-o altă țară față de țara sa de origine, acestuia îi este acordat dreptul de a alege și de a fi ales la alegerile locale din statul membru unde își are reședința, în aceleași condiții ca și locuitorii țării respective.⁴

În plus, cetățenii europeni au dreptul de a nu fi discriminați prin prisma naționalității și cetățeniei lor și de a fi asistați de ambasada sau consulatul altei țări din Uniunea Europeană atunci când se află într-o țară care nu face parte din Uniunea Europeană și țara de apartenență a cetățeanului nu are ambasadă sau consulat în respectiva țară. În aceste situații, consulatul sau ambasada trebuie să îi trateze pe toți cetățenii Uniunii Europene ca pe proprii cetățeni. Cetățenii europeni pot lansa o inițiativă cetățenească europeană, constând în faptul că un milion de cetățeni care provin din cel puțin un sfert din statele membre ale Uniunii Europene pot solicita Comisiei Europene să înainteze o propunere de act legislativ al Uniunii Europene.⁵

4. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, noiembrie 2012
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>

5. <https://europarl.europa.eu/about-parliament/ro/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu/upholding-citizens-rights>

5.1. INSTITUȚII CARE SE OCUPĂ CU APĂRAREA DREPTURILOR CETĂȚENEȘTI ȘI SURSE DE INFORMARE ASUPRA DREPTURILOR CETĂȚENEȘTI

Parlamentul European⁶ prezintă unele surse de informare pe care cetățenii le pot utiliza pentru a-și cunoaște drepturile. În acest sens, regăsim menționat Portalul Uniunii Europene, dedicat tuturor instituțiilor, activităților și politicilor Uniunii Europene, ajutându-i pe cetățeni să găsească informații despre mobilitatea în cadrul Uniunii Europene.

Întâlnim apoi Europe Direct, un serviciu gratuit de informare, care oferă celor care doresc informații practice despre drepturile pe care le au în momentul în care călătoresc în spațiul Uniunii Europene sau lucrează în alt stat membru, prin apelarea gratuită la numărul 00 800 67 89 10 11 din orice spațiul european.

Pe lângă discuțiile telefonice, cetățenii pot merge pentru consultanță și ajutor privind viața, munca și călătoriile în Uniunea Europeană la Europa ta - Consiliere, un serviciu de consiliere al Uniunii europene ce dispune de avocați care cunosc legislația europeană,

pe cea a tuturor statelor membre ale Uniunii europene și își desfășoară activitatea în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene.

O altă sursă de informare este Solvit, un serviciu gratuit, coordonat de Comisia Europeană, care își propune gestionarea problemelor apărute ca urmare a aplicării necorespunzătoare a legislației europene de către autoritățile publice în cadrul țărilor membre ale Uniunii Europene. În România, informațiile și asistența sunt oferite de Solvit în cadrul Ministerului Afacerilor Europene.

Ultima sursă menționată de Parlamentul European este Eurodesk, o rețea formată din coordonatori naționali și mai mult de 900 de parteneri regionali și locali, care oferă tinerilor și persoanelor care lucrează cu tinerii, informații și îndrumări despre Europa.

6. https://www.europarl.europa.eu/romania/ro/ue_pentru_cetateni/cunoaste_ti_drepturile.html

Respectarea drepturilor omului reprezintă atât pentru România, cât și pentru Uniunea Europeană o prioritate a politicii externe. Astfel, România a întreprins demersuri pentru înființarea unor instituții care să se ocupe în mod eficient de protejarea drepturilor omului. Împreună cu alte state membre ale Uniunii Europene, România a contribuit la crearea Consiliului Drepturilor Omului al ONU, în anul 2006 și a fost aleasă pentru a doua oară membru al Consilierului Drepturilor Omului (CDO) în perioada iunie 2011-decembrie 2014.⁷

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România după anul 1989,⁸ care urmărește informarea cetățenilor, ONG-urilor și instituțiilor publice asupra drepturilor omului.⁹ IRDO are parteneriate cu instituții publice, instituții de învățământ preuniversitar și universitar și societatea civilă.

Întâlnim apoi Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH), organizație neguvernamentală, care își concentrează activitatea pentru protecția drepturilor omului și pentru stabilirea echilibrului atunci când există o amenințare la adresa acestora sau au fost încălcate.¹⁰

FACIAS s-a afirmat pe o nevoie acută a societății și anume acțiuni legale în instanțe și sprijin acordat cetățenilor în fața autorităților publice, pentru a compensa atât nivelul scăzut de cunoștințe juridice al populației (factor de vulnerabilizare) cât și capacitatea economică redusă a majorității populației pentru a susține un proces prin forțe proprii.

Cu toate acestea se identifică și la nivelul României tendința de îngrădire a spațiului civic de manifestare a societății civile. În acest sens o serie de rapoarte și studii au radiografiat principalele cauze și modalități de manifestare a acestui fenomen, surse pe care le redăm în anexă pentru a sublinia și elementele de context, fără a face o analiză exhaustivă a concluziilor care se degajă.

7. <https://www.mae.ro/node/3133>

8. <https://irdo.ro/istoric.php>

9. <https://apador.org/institutii-publice-care-apara-drepturile-omului-in-secret/>

10. <https://apador.org/despre-apador-ch/>

5.2. PROCEDURA ÎN CAZ DE ABUZ

În momentul în care un cetățean consideră că i-au fost încălcate drepturile, acesta poate adresa plângeri către autoritățile naționale competente, anume guvern, instanțe naționale sau un organism specializat în domeniul drepturilor omului.

Fiecare stat membru al Uniunii Europene trebuie să desemneze un organism responsabil cu promovarea egalității de tratament, care are îndatorirea de a acorda asistență independentă victimelor discriminării, să realizeze studii și anchete pe subiectul discriminării, să publice rapoarte independente și să redacteze recomandări în acest domeniu.¹¹ La nivel național, căile de atac pentru soluționarea problemei în cazul în care un cetățean consideră că i-au fost încălcate drepturile sunt apelarea la mediatori naționali, mai exact ombudsmanului național,¹² instanțe naționale,¹³ organisme care promovează egalitatea,¹⁴ așa cum am spus și mai sus, SOLVIT (asupra căruia am dezvoltat informații într-o secțiune anterioară), centrele europene ale consumatorilor, Europa ta - Consiliere (subiect dezvoltat, de asemenea, într-o secțiune anterioară), FIN-Net¹⁶ (însă în România nu are membrii, deci este inutilizabil.¹⁷

Cunoașterea drepturilor pe care le au ar trebui să fie un subiect bine cunoscut oamenilor, însă acest fapt nu este întotdeauna valabil, 72% dintre români afirmând că nu sunt bine informați cu privire la drepturile pe care le au. Chiar dacă nu au o bună cunoaștere asupra drepturilor pe care le au, în proporție de 80% dintre respondenți au spus că sunt de părere că în România le sunt încălcate drepturile civile.¹⁸

11. https://commission.europa.eu/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/how-report-breach-your-rights_ro

12. <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/european-network-of-ombudsmen/members/all-members/>

13. <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=ro&init=true>

14. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination_ro?ettrans=ro

15. *For Romania, we have* - <https://eccromania.ro/>

16. https://finance.ec.europa.eu/consumer-finance-and-payments/retail-financial-services/financial-dispute-resolution-network-fin-net/fin-net-network/members-fin-net-country/fin-net-members-romania_ro

17. https://commission.europa.eu/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law-member-states/how-make-complaint-national-level_ro

18. <https://www.drepturicivile.ro/2015/09/18/ce-stiu-romanii-despre-drepturile-lor/>

6. RECOMANDĂRI

Având în vedere importanța respectării drepturilor cetățenești și necesitatea promovării unei societăți juste și echitabile, următoarea secțiune prezintă o serie de recomandări specifice pentru a îmbunătăți respectarea drepturilor cetățenești. Aceste recomandări vizează diferite aspecte, de la educație și conștientizare până la consolidarea legislației și protecția drepturilor civile, politice, sociale și economice ale cetățenilor și dezvoltarea unor instrumente digitale integrate.

Recomandările propuse au scopul de a oferi orientări și sugestii pentru autorități publice și alte entități relevante, în vederea promovării și asigurării respectării drepturilor cetățenești. Prin implementarea acestor recomandări, se urmărește consolidarea statului de drept, creșterea transparenței și responsabilității instituțiilor și promovarea unei culturi a respectării drepturilor omului.

În baza informațiilor discutate în prezentul raport se recomandă ca organizațiile implicate în asigurarea și respectarea drepturilor cetățenești se formulează o serie de recomandări care pot servi drept punct de plecare decidenților în elaborarea de politici publice aplicate.

R1. Educație și conștientizare:

- Se recomandă promovarea educației și conștientizării în rândul cetățenilor cu privire la drepturile lor fundamentale, inclusiv prin campanii de informare și programe de formare.

R2. Consolidarea legislației și sistemului juridic:

- Se recomandă revizuirea și actualizarea legislației pentru a se asigura că aceasta este în conformitate cu standardele internaționale de drepturile omului.
- Se recomandă consolidarea independenței și eficienței sistemului judiciar pentru a asigura accesul la justiție echitabilă și promptă pentru toți cetățenii.

R3. Protecția drepturilor civile și politice:

- Se recomandă garantarea libertății de exprimare, inclusiv a libertății presei și a accesului la informații.

- Se recomandă combaterea discriminării și promovarea egalității de șanse și tratament pentru toți cetățenii, indiferent de originea etnică, gen, religie sau alte caracteristici personale.

R4. Digitalizarea procedurilor de raportare:

- Se recomandă dezvoltarea unor platforme integrate de raportare a abuzurilor de către cetățeni (vezi Secțiunea 4).
- Se recomandă generarea de rapoarte personalizate cetățenilor care au raportat un abuz (vezi Secțiunea 4).

7. CONCLUZII

În urma analizei situației drepturilor cetățenești în România, putem trage concluzia că există progrese semnificative în ceea ce privește respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, dar și vulnerabilități și provocări persistente, care sunt un trend regional, cum ar fi îngrădirea spațiului societății civile. Aderarea la Uniunea Europeană și angajamentul față de standardele internaționale au condus la adoptarea unor legi și reglementări care protejează drepturile omului și promovează statul de drept. Cu toate acestea, există încă situații în care cetățenii se confruntă cu încălcări ale drepturilor lor fundamentale, inclusiv în contextul pandemiei de COVID-19.

În timpul pandemiei, măsurile restrictive luate pentru a combate răspândirea virusului au avut un impact semnificativ asupra drepturilor și libertăților individuale. Dreptul la libertatea de mișcare, viața privată și protecția datelor personale au fost afectate în urma implementării carantinei, izolării obligatorii și măsurilor de supraveghere și monitorizare. În această situație, este necesară o abordare echilibrată care să protejeze sănătatea publică, dar și să respecte drepturile individuale.

Pentru a îmbunătăți situația drepturilor cetățenești în România, este necesară o acțiune coordonată între guvern, societate civilă și alte organizații relevante. Acestea ar trebui să colaboreze pentru a dezvolta și implementa politici și programe care să consolideze respectarea drepturilor omului, să promoveze transparența și responsabilitatea în administrația publică și să combată corupția. De asemenea, este important ca cetățenii să fie informați cu privire la drepturile lor fundamentale și să aibă acces la asistență și sprijin juridic în caz de încălcări. Organizații non-guvernamentale precum

FACIAS joacă un rol crucial în furnizarea de sprijin și consiliere cetățenilor, precum și în sensibilizarea și conștientizarea abuzurilor statului.

Pentru a asigura o protecție mai eficientă a drepturilor cetățenești, este necesară o îmbunătățire a independenței și eficacității instituțiilor cheie, cum ar fi sistemul judiciar și organismele de reglementare.

Aceste instituții trebuie să funcționeze independent și să aibă resurse și capacități adecvate pentru a răspunde eficient încălcărilor drepturilor cetățenilor.

În concluzie, putem argumenta faptul că drepturile cetățenești reprezintă pilonii fundamentali ai unei societăți democratice și echitabile. Protejarea și respectarea acestor drepturi sunt cruciale pentru asigurarea unei societăți în care fiecare individ este tratat cu demnitate și egalitate și are posibilitatea de a se dezvolta și a participa activ în viața comunității.

Un alt aspect deosebit de relevant îl reprezintă tendința autorităților publice de a îngreuna spațiul de manifestare al societății civile astfel încât opoziția societății la deciziile administrative să fie diminuată, iar capacitatea organizațiilor societății civile de a reacționa să fie scăzută.

ANEXĂ

Shrinking space for civil society

- ***Mapping Shrinking Civic Space In Europe - Giada Negri, Filip Pazderski(Civitates-eu), 2021***

Principalele modalități identificate fiind dificultățile de finanțare a personalului permanent și a capacității operaționale minime, impredictibilitatea, calitatea slabă a relaționării cu autoritățile publice în general. Cu toate acestea ultimele alegeri au condus la o ușoară deschidere față de ONG-uri iar la nivel general se constată o dinamizare a activității civice în modalități informale. Astfel se poate observa un mediu neprietenos pentru societatea civilă organizată pentru a nu își dezvolta capacitatea reală de stakeholder și un trend de creștere a presiunii din partea spectrului civic nestructurat prin cooperări informale.

<https://civitates-eu.org/wp-content/uploads/2021/04/Mapping-shrinking-civic-space-in-Europe-final.pdf>

| Info Romania pp.19-20, p.25

- ***The implications of the COVID-19 pandemic on fundamental rights and civic space - European Economic and Social Committee, February 2022***

Analiza comparativă a spațiului civic înainte de pandemie și ulterior acesteia a arătată că la constrângerile existente anterior se adaugă unele noi. Astfel înainte de declanșarea pandemiei se evidenția tendința de ingerințe neproporționale și aplicarea șicanatoare a legislației împotriva spălării banilor, delegitimarea ONG-urilor în a interfera cu politicile publice pe motiv că realizează „activități de natură politică”, măsuri de limitare a acțiunilor de protest și reacție a societății civile prin modificări legislative adoptate sau propuse în legislația antiterorism și pentru securitatea națională, precum și limitarea posibilității de diversificare a surselor de finanțare. După pandemie unele măsuri din acea perioadă a ultra-activat sau au continuat și își arate impactul asupra limitărilor impuse sectorului civic. Raportul reține ca relevante

următoarele: limitări ale accesului la informațiile publice, reducerea dialogului și capacității de advocacy a ONG-urilor prin derularea unor procese decizionale neparticipative - închise, restricțiile impuse populației care au afectat în principal grupurile vulnerabile au obligat ONG-urile să își adapteze mecanismele de reacție și apărare a drepturilor și libertățile epuizându-și resursele proprii în lipsa oricăror linii de finanțare a acestor acțiuni contra măsurilor excesive ale statului. Unele reglementări privind procedurile administrative de autorizare a adunărilor de protest au fost menținute. De asemenea a fost identificată și afectarea dreptului de acces la justiție (n.n. în România prin ineficacitatea soluțiilor judiciare de suspendare a actelor nelegale).

https://eesc.europa.eu/sites/default/files/files/ge-07-22-057-en-n_0.pdf

Info Romania - pp. 10-11, pp. 17-19

- ***Shrinking space for civil society: its impact on young people and their organisations, Council of Europe***
- ***The shrinking space of civil society in Europe - European Parliament (textadoptat), March 2022***

În vederea asigurării unui spațiu sigur pentru operarea societății civile ca urmare a constatărilor privind îngrădirile spațiului civic Parlamentul European a rezoluționat că sunt necesare: introducerea unor standarde minime pentru mediul administrativ al societății civile; introducerea unui statut transfrontalier european asociației și organizației non-profit; stabilirea unor puncte focale între instituții și societatea civilă; consolidarea accesului la monitorizarea politicilor Uniunii și execuția bugetului Uniunii; extinderea accesului flexibil la finanțările uniunii.

În acest sens a cerut Comisiei Europene să vină cu un pachet de măsuri legislative care să:

- propună norme privind proprietatea asupra mass-mediei la nivelul UE, pe lângă regulile de transparență a proprietății mass-media cel puțin cerințele din viitoarea Lege privind libertatea mass-mediei pentru: consolidarea pluralismului mass-mediei; revizuirea și monitorizarea punerii în aplicare a dreptului Uniunii să se asigure că nu are un impact negativ asupra spațiului civic și să propună soluții acolo unde este cazul;
- propună legislație pentru eliminarea lacunelor și abordarea dificultăților cu care se confruntă actorii societății civile din întreaga UE, inclusiv standarde minime privind înregistrarea, funcționarea și finanțarea OSC și procedurile procedurale garanții împotriva SLAPP;
- asigurare a respectării legii împotriva statelor membre care restricționează în mod nejustificat spațiul civic, încălcând legislația UE, inclusiv prin proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

<https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1696770&t=d&l=en>

- ***Shrinking of the Civic Space in the post COVID-19 pandemic in the Black Sea region, BlackSeaNGO, 2021***

Studiu regional evidențiază trendurile aplicabile și în România pentru îngrădirea spațiului civic, în special în privința sectorului neguvernamental organizațional. Structurarea vulnerabilităților este circumscrisă următorilor factorii cheie: Cadrul normativ, susținabilitatea financiară și capacitatea operațională, cooperarea cu autoritățile publice, precum și adaptarea la digitalizare pentru mediul de operare al ONG-urilor.

https://blackseango.org/wp-content/uploads/2021/12/Regional-Report_Shrinking-Civic-Space-post-COVID-19-pandemic-in-the-Black-Sea-region_Final-2021-1.pdf

- ***Data / Statistics on CSO / Romanian CSO***
- ***NEW DECADE, OLD CHALLENGES –CIVIC SPACE IN HUNGARY, POLAND AND ROMANIA Helsinki Foundationsnetwork, March 2020***

Studiul analizează în detaliu situația din Polonia, Ungaria și România plecând de la analiza generală a climatelor de țară pentru a determina în concret modalitățile de afectare a sectorului civic din perspectiva următoarelor criterii: consultarea societății în elaborarea legislației, libertatea de întrunire, accesul la informațiile publice, finanțarea, schimbările legislative și de politici privind accesul ONG-urilor la finanțări, precum și un aspect mai puțin abordat în alte studii respectiv atacurile la adresa societății civile.

<https://www.apador.org/wp-content/uploads/2019/07/New-decade-old-challenges.pdf>

Info Romania - pp. 5,7, 8-21

- ***Civic Space Report 2023, Fighting For Democratic Empowerment And Resilience, European Civic Forum / Civic Space Watch***

Studiul comprehensiv arată situația sectorului civic în Uniunea Europeană prin analiza tuturor statelor membre în baza a 6 criterii transversale: 1. Un climat instituțional, politic și socio-economic favorabil. 2. Respectarea libertăților civice. 3. Spațiul sigur și datoria statului de a proteja. 4. Un cadru favorabil viabilității și sustenabilității financiare a sectorului ONG. 5. Dialogul dintre societatea civilă și autoritățile guvernamentale. 6. Reziliența societății civile la provocările la adresa democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale.

<https://civic-forum.eu/wp-content/uploads/2023/03/Civic-Space-Report-2023-European-Civic-Forum.pdf>

Info Romania - pp.250-267

Vă mulțumim!
<https://www.facias.ro/>

Str. Dr. Grigore Mora nr. 11, Bucharest, 011885

+40 740 128 679

office@facias.ro
